

Sygn. akt IV U 641/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2018r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. do SO Agnieszka Walkowiak

Protokolant: sekr. sądowy Mariola Konończuk

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2018r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania B. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 21 maja 2018 r. znak: (...)

o prawo do dodatku za pracę w szczególnych warunkach

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 641/18

UZASADNIENIE

Ubezpieczony B. H. w dniu 14 maja 2018 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 19 marca 2018 r., znak (...), którą to pozwany odmówił mu prawa do dodatku do emerytury za pracę w warunkach szczególnych. Pełnomocnik skarżącego wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do dodatku, uzasadniając to tym, że w dniu 12 października 2007 r. nabył prawo do emerytury związku z osiągnięciem wieku emerytalnego – 60 lat. Ponadto pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, że w okresie od dnia 3 stycznia 1972 r. do dnia 28 marca 1997 r. ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie Budowlano-Uslugowym (...) s pólka z o.o. w D. i wykonywał w tym czasie pracę w warunkach szczególnych „w rozumieniu ustawy z dnia 7.03/83 POZ.43-Wykaz C Dział III poz. 3”. W związku z tym – w ocenie skarżącego – spełniał on warunek 15 lat pracy w szczególnych warunkach w chwili przyznania mu prawa do emerytury.

Pełnomocnik pozwanego wniósł o dopuszczenie na tę okoliczność dowodu z zeznań wskazanych w odwołaniu świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołując się na art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, z późn. zm., zwana dalej „u.e.r.f.u.s.”), pozwany wskazał, że w obecnym stanie prawnym do rent i emerytur nie przysługują inne dodatki poza dodatkami określonym w przepisach art. 75 i art. 76 ww. ustawy, zaś pełnomocnik wnioskodawcy nie wskazał w oparciu o jaki obowiązujący przepis prawny ubezpieczonemu miał by się należeć dodatek za pracę w szczególnych warunkach. Także, gdyby taką intencją skarżącego było, również nie należy mu się rekompensata zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 20019 r. poz. 1924). W myśl art. 23 tej ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 u.e.r.f.u.s. K. początkowy zaś ustala się dla ubezpieczonych urodzonych

po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed 1 stycznia 1999 r. (art. 173 u.e.r.f.u.s.).

Natomiast ubezpieczony urodzony (...) ma przyznane prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2008 r. na podstawie art. 29 u.e.r.f.u.s. W związku z tym roszczenie ubezpieczonego nie może zostać zaspokojone.

Wnioskodawca B. H. na rozprawie w dniu 30 października 2018 r., w trakcie przesłuchania informacyjnego wskazał, że czuje się pokrzywdzony tym, że ustawa, która weszła w życie w 1991 r. pozbawiła go dodatku za pracę w warunkach szczególnych, gdyż mógł przejść na emeryturę wcześniej, bowiem miał wymagany okres pracy w warunkach szczególnych, a uczynił to w 2007 r. w związku z tym czuje się oszukany i pozbawiony tym samym świadczenia.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Skarżący B. H. urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) ukończył 60 lat. W dniu 10 marca 2008 r. wystąpił on do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury.

Do wniosku dołączył między innymi świadectwo pracy z dnia 16 września 1982 r. za okres zatrudnienia w (...) Fabrykach (...) od dnia 1 stycznia 1964 r. do dnia 7 sierpnia 1971 r. na stanowisku stolarz, świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 1971 r. Powiatowej Spółdzielni Pracy Usług (...) w N. za okres zatrudnienia od dnia 1 września 1971 r. do dnia 31 grudnia 1971 r. na stanowisku głównego mechanika, świadectwo pracy dnia 28 marca 1997 r. za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlano-Usługowym (...) spółce z o.o. w D. od dnia 3 stycznia 1972 r. do dnia 28 marca 1997 r. na stanowisku kierownika Produkcji Pomocniczej i Usług, Kierownika Produkcji (...) i (...) oraz zaświadczenie z Urzędu Miasta w D. z dnia 10 marca 2008 r., potwierdzające okres zatrudnienia wnioskodawcy B. H. na czas nieokreślony od dnia 1 kwietnia 1997 r. na stanowisku Inspektora ds. bhp i ppoż., a nadto świadectwo pracy za okres zatrudnienia w Urzędzie Miasta D. z dnia 31 marca 2008 r. Na dzień 12 stycznia 2003 r. ubezpieczony osiągnął 44 lata, 2 miesiące i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowy.

Decyzją z dnia 27 marca 2008 r., znak (...) -1/25/E ubezpieczonemu została przyznana emerytura od dnia 1 kwietnia 2008 r., tj. od dnia ustania zatrudnienia.

(bezsporne, nadto dowód: akta rentowe ZUS: wniosek, świadectwa pracy, zaświadczenie, decyzja z dnia 27 marca 2008 r.)

Ubezpieczony B. H. przedłożył również świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlano-Usługowym (...) spółce z o.o. w D. od dnia 3 stycznia 1972 r. do dnia 28 marca 1997 r. na stanowisku kierownika produkcji pomocniczej i usług ślusarskich, blacharskich oraz transportu i sprzętu – dozór inżyniersko – techniczny.

Z zakresu czynności i obowiązków wynika, że w tym okresie ww. zajmował się nadzorem nad wykonywanymi robotami ślusarskimi, blacharskimi, stolarskimi na budowach oraz na warsztatach stolarsko-ślusarskich, a nadto kierował pracownikami w zawodach ślusarz, blacharz-dekarz, stolarz oraz kierowcy i operatorzy.

(dowód: akta rentowe ZUS k. 39, 43-61)

Decyzją z dnia 11 lipca 2008 r. dokonano przeliczenia emerytury ubezpieczonemu i przyznano świadczenie od dnia 1 marca 2008 r., tj. od dnia kiedy został zgłoszony wniosek.

Kolejnymi decyzjami z dnia 24 marca 2009 r., z dnia 25 marca 2010 r., z dnia 16 marca 2011 r. dokonywano waloryzacji świadczenia emerytalnego na rzecz wnioskodawcy

(dowód: akta rentowe ZUS k.81-84, 87-90, 94-97)

W dniu 19 marca 2018 r. wnioskodawca B. H. złożył wniosek o przyznanie mu dodatku do emerytury za pracę w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 21 maja 2018r. pozwany odmówił wnioskodawcy zwiększenia świadczenia emerytalnego, wskazując, że art. 3 u.e.r.f.u.s. określa świadczenia jakie przysługują zgodnie z przepisami ustawy, u.e.r.f.u.s. nie wymienia dodatku za pracę w szczególnych warunkach.

(bezsporne – dowód: akta rentowe ZUS)

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony, wnosząc odwołanie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach rentowych pozwanego, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została podważona przez żadną ze stron. Stan faktyczny został również ustalony na podstawie wyjaśnień złożonych przez wnioskodawcę B. H. w trakcie przesłuchania informacyjnego na rozprawie w dniu 30 października 2018 r., które Sąd uznał za wiarygodne, gdyż są spójne, rzeczowe oraz wzajemnie znajdują odzwierciedlenie w dokumentach urzędowych.

W ocenie Sądu odwołanie ww. jako niezasadne, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy przybliżyć przepisy prawa, które mają istotne znaczenie dla sprawy, bądź zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli następnie omówić tylko okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. **o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin** (Dz. U. Nr 40, poz. 267, z późn. zm.) przepisy tej ustawy regulowały zasady przyznawania świadczenia w nim wymienione, m. in. dodatki do emerytur i rent. Przepis **art. 54 ust. 1 pkt 2** ww. ustawy przewidywał z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze możliwość przyznania wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej w wysokości 10 lub 15% podstawy jej wymiaru.

W myśl art. 125 ust. 3 tej ustawy przy przyznawaniu emerytur i rent określonych w ustawie zamiast odpowiednich świadczeń przysługujących na podstawie dotychczasowych przepisów uwzględnia się na wniosek osoby zainteresowanej wzrost emerytury lub renty z tytułu stażu pracy w Polsce Ludowej oraz z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, jeżeli wzrost lub dodatek z tego tytułu nie przysługiwał przed dniem wejścia w życie ustawy lub przysługiwał w innej wysokości.

Przepis ten dotyczył więc świadczeń emerytalno-rentowych, które były przyznawane z urzędu w dniu wejścia tej ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1983 r. zamiast odpowiednich świadczeń przysługujących na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 1, poz. 6, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 31 marca 1977 r. o dalszym zwiększeniu emerytur i rent oraz o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 11, poz. 44, z późn. zm.).

Wzrosty i dodatki do emerytur i rent z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zostały zniesione przepisem art. 21 ust. 4 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 z późn. zm.), dalej zwana „ustawą rewaloryzacyjną”. Konstytucyjność przepisu znoszącego ww. wzrosty i dodatki była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego, który orzeczeniem z dnia 11 lutego 1992 r. sygn. akt K 14/91 (OTK1986-1995/t3/1992/cz1/7; OTK 1992 cz. I s. 93-148), uznając zgodność przepisów tej ustawy z Konstytucją RP w kwestii ich zniesienia, zakwestionował natomiast brak należytej rekompensaty dla osób, które miały prawo do tych dodatków na podstawie przepisów dotychczasowych.

Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wykonane zostało ustawą z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent (Dz. U. Nr 30, poz. 164, z późn. zm.), dalej zwana jako „ustawa rekompensacyjna”.

Wyrównanie emerytom i rencistom strat wynikłych ze zniesienia dodatków zostało uregulowane w ten sposób, że prawo do rekompensaty z tytułu zlikwidowania tzw. „dodatków branżowych” przyznano jedynie tym osobom, które były do nich uprawniane przed wejściem w życie ustawy rewaloryzacyjnej, tj. przed dniem 15 listopada 1991 r. W szczególności oznaczało to, zgodnie z art. 3 pkt 2 ustawy rewaloryzacyjnej, że prawo do rekompensaty przysługiwało jedynie tym osobom, które były przed dniem 15 listopada 1991 r. emerytami i rencistami uprawnionymi do wzrostów lub dodatków z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie przepisów wymienionych w art. 1 ustawy rewaloryzacyjnej, a które utraciły prawo do wzrostów lub dodatków lub którym nie ustalono emerytury lub renty na podstawie:

- art. 6 ust. 5 ustawy rewaloryzacyjnej – skreślony z dniem 1 listopada 1994 r.,
- art. 10a ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1995 r. Nr 30, poz. 154) lub
- art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1994 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 385).

Jak przedstawiono to w stanie faktycznym, wnioskodawca B. H. w dniu (...) ukończył 60 lat, a więc w tej dacie spełniał przesłanki do otrzymania prawa do emerytury zgodnie z art. 29 i art. 32 ust. 1-2 u.e.r.f.u.s., a prawo do emerytury zostało przyznane mu od dnia złożenia wniosku. Zatem ubezpieczony jako mężczyzna urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r. nabył prawo do emerytury z uwagi na skończenie 60 lat, lecz nie osiągnął wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1 u.e.r.f.u.s., jednak legitymował się okresem 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

W związku z powyższym należy uznać, że okres pracy w warunkach szczególnych, na który powołuje się skarżący, został już uwzględniony jako przesłanka do przyznania prawa do emerytury dla osoby urodzonej przed dniem 1 stycznia 1949 r., która musi spełnić przesłanki przewidziane w art. 29 i art. 32 u.e.r.f.u.s.

Prawo do emerytury ubezpieczony nabył po dniu 15 listopada 1991 r., a tym samym nie nabył uprawnień do wzrostów lub dodatków z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie przepisów wymienionych w art. 1 ustawy rewaloryzacyjnej.

Natomiast odnośnie obecnie obowiązujących uregulowań w zakresie uprawnień emerytalnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze należy podkreślić, że osoby urodzone po dniu 31 stycznia 1948 r., wykonujące prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą się ubiegać o dwa rodzaje świadczeń:

1. emeryturę wcześniejszą (przed osiągnięciem ustawowego wieku emerytalnego) na podstawie przepisów art. 184 u.e.r.f.u.s. oraz
2. emeryturę pomostową (szczególnego rodzaju świadczenie okresowe przysługujące do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego) na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1924).

Z art. 184 u.e.r.f.u.s. wynika, że prawo do wcześniejszej emerytury, po osiągnięciu wieku przewidzianego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.), mogą uzyskać te osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., które w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęły ogólny staż pracy wymagany do uzyskania emerytury, tj. 20 lat w przypadku kobiety i 25 lat w przypadku mężczyzny, w tym – zależnie od rodzaju pracy – co najmniej 10 lub 15 lat zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ten rodzaj emerytury wcześniejszej przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, a w przypadku członków OFE – pod warunkiem złożenia wniosku o przekazanie

środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa. W myśl art. 184 u.e.r.f.u.s. osiągnięcie wieku uprawniającego do wcześniejszej emerytury może nastąpić także po dniu 31 grudnia 2008 r.

Osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., które nie spełniają ww. warunków do wcześniejszej emerytury, mogą natomiast ubiegać się o przyznanie emerytury pomostowej na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, która zaczęła obowiązywać z dniem 1 stycznia 2009 r.

Zgodnie z przepisami tej ustawy, osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., które nie spełniają warunków do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą ubiegać się o przyznanie świadczenia okresowego (przysługującego do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego) w postaci emerytury pomostowej. Emerytura pomostowa została przewidziana dla osób wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, określone w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i zał. nr 1 i 2 do tej ustawy. Należy jednak podkreślić, że do szczególnego stażu pracy, od którego zależy uzyskanie prawa do emerytury pomostowej mogą być również zaliczane okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 32 u.e.r.f.u.s. w związku z przepisami ww. rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r., przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. (art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych).

Prawo do emerytury pomostowej, co do zasady, zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, przysługuje pracownikowi urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r., po osiągnięciu wieku co najmniej 55 lat przez kobietę i co najmniej 60 lat przez mężczyznę, jeżeli spełni łącznie następujące warunki:

- ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszący co najmniej 15 lat,
- ma okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 lub art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, bądź prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,
- po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,
- rozwiązał stosunek pracy.

Należy ponadto wskazać, że w ustawie o emeryturach pomostowych dla osób, które nie spełnią warunków wymaganych do uzyskania emerytury pomostowej przewidziano rekompensaty. Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Przepis art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych doprecyzowuje, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów u.e.r.f.u.s., wynoszący co najmniej 15 lat (okres ten musi w całości przypadać przed dniem 1 stycznia 2009 r.). Rekompensata nie przysługuje jednak osobie, która nabyła już wcześniej prawo do emerytury na podstawie przepisów u.e.r.f.u.s.,.

Analiza powyższych przepisów i ich subsumpcja ze stanem faktycznym prowadzi do wniosku, że ubezpieczony nie spełnia żadnych przesłanek określonych w przedstawionych przepisach do przyznania uprawnień do wzrostów lub dodatków z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie przepisów wymienionych w art. 1 ustawy rewaloryzacyjnej bądź prawa do rekompensaty, a tym samym zwiększenia świadczenia emerytalnego.

Z uwagi na powyższe ustalenia i rozważania, na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa oraz w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.